

מסורת הש"ס

רש"י

הנודר מן המבושל פרק ששי נדרים

מ"א ר"ן

עין משפט
גר מצוה

הנודר מן המבושל מותר בללו ובשלוק. מבושל מבושל כראו (ב).
שלוק. מבושל יותר מדאי: קונם פכשיל שאיני טועם. כל
מבושל משמע: מעשה קדרה רך. שיש בו רוטב: אבל לא בעבה.
כגון דיישא: טורמוטא המרובה מפרש בגמ' (א). רמב"ם. דבר הרומח
כגון רוטב וכל דמיו ליה: היודר
לקדרה. דמשמע בין לזון בין רומח:
אסור בכל המפסלגין. בין כך בין
עבה: גמ' ר' יאשיה אומר. בללו
ובשלוק דמתקרי בני מבושל: הלך
אחר לשון בני אדם. דאין דרכם
לקרות בללו מבושל: והא מבושיל
גרי. דמשמע בין כך בין עבה: האי
פנא. דמתניתין דלא קרי לעבה
מבושיל: כגון מידו דמתפאלא גמ'
ריפתא. דמלפמין זו את הפת קרי
מבושיל: והא פנא. גניטומא:
כדיעריסו רכות. כדלעוין רכות
שהחולין אוכלין כגון פיתן: איני. מי
אוכלין החולין מהן: הוא קרא דמחיסא.
לעמ מונחט שם שהיה אוכל ממנה:
לוליבא דקרא כסלקא. מוכו של לעמ
יפה לאכול עם המדנין: לוליבא
דקיסנא. מוכן של זרעוני פתמן יפס
לאכלן ככותם: ודבר זה אסור לאומרו
כפני עם הארץ. משום דדבר מעולה
הוא לפרוזה ואסור לומר להם שום
ילכלו טובא וליפסוד כמותא: מולין
רכנן. שעוסקין במורה ואינם נהינים
מן העולם ובאים לידי מולי:
מלגין

תורה אור השלם

1. ויבשלו הפסח
כאש במשפט והקדשים
בשלו כסירות ובדורים
ובצלות והירצו לכל בני
העם.
דברי הימים ב לה יג

הנהגות הרב"ח

(ב) רש"י ד"ה הנודר ה"ה
שלוק ד"ה:

גליון הש"ס

גמ' שאמר ריבשלו (א)
הפסח. קשה לי אמאי
לא מיהו מקרא מבושל
כפי ראה בני פסח וצולת
מפסלגין וי"ל: שם ומוח
דקין סבר בגמריה. לעיל
דף ל ע"ב ולקמן דף לא
ע"ב: בהר"ן ד"ה הלעוין
הלכה ובר דא' תפס:
עין תפסין קדושין שם
ובדף כו ע"ב ד"ה אלף
מלי למי:

מוסר רש"י

הנודר מן המבושל
מבושל שאינו חי ולא
מבושל מחולק כן לרישא.
צ"ל. גמ' בשלוק.
מבושל הריבא דלחמין
(חולין ק"ו) בני כגון
מבושיל אסרת ואיני
נאסרת. לומר שיש בה דם
הריבא ופולט דם עריו
ואיני נאסרת. דעריה
לעולה. בשלוק אסרת
ואסרת. לומר כמבשיל
יותר מדאי פולט כל דהם
וחומר ויולט מעין
אלמא שלק הוא מבושל
הריבא וריבא בשום.
המעשה המתיר. כל
דבר עומד לחי הקדרה
ולמעט כשר וכו"ל: ו
שאלה ממנה שלם ואיני
בשום. והיטוריות רבות.
המבשיל כך (ואיני)
בשום. אסא. רובא
ופסחים ק"ד פ"ה. דא
ברכיבי הוא באשורי.
כרבי קשות לחולה. אשוי
יפת שששן מהם מבשיל
כך (ואיני) בשום.

פירוש הרא"ש

[ש"ן לעמור שלגין]
ה"ן בש"ן א"יפת קנה.
א"יפת יקנה זה כריה לבי
ה"ן לזרע מרובן באזהרה
עשה ככר הכר סודר
למיר. לומר כקני סודר
לא היה מושלם אם היה

ולענין הלכה כסודר קיימא לן כרז נחמן דסודר קני על מנת
להקנות הוא ולא מלי מקנה לעכו"ל לע"ג דרז ארז
ליה מאן לימא לן דסודר אי תפס ליה לא מתפס דחרי צעלמא
הוא דקאמר ליה ולא סבר לה דלחיה גופיה ארז כ"ק קדושין (ד' יו):
גבי האומר לאשה הרי את מקודשת
לי במנה זה על מנת שחמיריה לי
דככולו קני לגר מאשה גזירה שמה
יאמרו אשה נקנית בחליפין ואי סלקא
דמקן * דאי תפס מתפס מלי גזירה
דאי הכי נקנית היא בחליפין ואין לך
[קנין] גדול מזה אלא דדאי רז אשי
גופיה סביר' ליה דסודר' אי תפס ליה
מקנה לא מתפס והכל דחויא צעלמא
הוא דדמי ליה לגר נחמן. מיהו נתי
לענין סודר קיימא לן כרז נחמן
לענין קני על מנת להקנות משמע דלא
קרי' כותיה דכהא רז אשי פליג עליה
לגמרי משום טעמא דסודר' קני ע"מ
להקנות מן השמא הוא אכל הכא
הדר סודר' למריה. אבל הרמב"ם ז"ל
פסק בשמיהן כרז נחמן משמע דס"ל
ז"ל דכיון דפרכה קיימא רז אשי
דק דחויא ליה כהכתיבנא כל מאי
דקאמר ליה נמי לדחוי מכוין ולא
לאיפולגי עליה. והרמב"ם ז"ל
בהלכותיו מתקם לה סתומי:

הנודר מן המבושל מותר בצלי ובשלוק
אמר קונם תבשיל שאיני טועם
אסור כמעשה קדרה רך ומותר בעבה יומותר
בביצה טורמוטא וברלעת הרמוצה הנודר
ממעשה קדרה אין אסור אלא ממעשה
רתחה אסור קונם היודר לקדרה שאיני
טועם אסור בכל המפסלגין בקדרה:
גמ' תניא ר' יאשיה אומר ואע"פ שאין ראה
לדבר ובר לדבר שנא * ויבשלו (את) הפסח
כאש כמשפט לימא בהא קמפולגי דרבי
יאשיה סבר הלך אחר לשון תורה * ותנא דילן
סבר * בגדרים הלך אחר לשון בני אדם לא
אתנא דילן לצלי קרו ליה צלי ולמבושל קרו
ליה מבושל באחרא דר' יאשיה אפילו צלי
קרו מבושל והא קרא נסבי ליה אסתכתא
בעלמא: קונם תבשיל כו': והא מתבשיל
גרי אמר אביי האי תנא כל מידו דמתאכל
ביה ריפתא תבשיל קרו ליה והתניא הנודר
מן התבשיל אסור בכל מיני תבשיל ואסור
בצלי ובשלוק ובמבושל ואסור בהיטוריות
רבות שהחולין אוכלין בהן פיתן איני והא
מלגין

הנודר מן המבושל מותר בללו
ובשלוק. שאינם כוללים לשון
מבושל. שלוק בשיל ולא בשיל דמי
שלוק נמי משמע מבושל יותר מדאי
כדלמרינן צ"ל לה הכשר (חולין ק"ו):
הכנר אסרת ואיני נאסרת שלוקה
אסרת ונאסרת שלוק דהכא בשיל
ולא בשיל הוא דנגדרים הלך אחר
לשון בני אדם ומבושל אסרת קונם
מדאי כגלל מבושל הוא אסור כמעשה
פכשיל שאיני טועם אסור כמעשה

קדרה רך ומותר בעבה. מעשה קדרה כגון חלקא טרגיס וטימני. וקאמר דאם הוא כך אסור אבל עבה מותר דהאי תנא כל מידו דמתפאלא
ביה ריפתא תבשיל קרי ליה כדאי' גמ' ומעשה קדרה עבה צאפי נפשיה אכלי ליה בלא פת ואמר' גמ' דאסור בללו ובשלוק דהא מתפאלא
ביה ריפתא. וכי קתני שאני טועם לאו דוקא דאמר הכי אלא לרבותא נקטו לומר דלפילו ארז שאני טועם מותר בעבה. ומפורש בירושלמי
[פ"ו ה"א] דכי היכי דקונם מותר בעבה הדי מני נודר מן המבושל מותר בעבה: ומוסר כביבא ערמישא. מפרש בגמרא [ג] שלקתי לה במאלי
חמימי אלפא זימני ואלפא זימני כמיא קרייני עד דמתוטרעא כדבע ליה ולא מתפאלא זה ריפתא. ומשמע דדוקא זה הוא דשרי אכל כל
שלא נתבשלה כל כך אסורה דהא מתפאלא ריפתא כהדי והכי אימא בירושלמי [שס] בשם רב תסדא אסור צביבא מנובלגת שכן דרך ההולה
לאכול זה פתו דאלמא כל שלא נעטמקה כל כך שהפת נאכלת עמה כגלל תבשיל הוא: גמ' פניא ר' יאשיה אומר. דנודר מן המבושל אסור
בללו: ואע"פ שאין ריפיה נאכלת עמה כגלל מבושל וכל דלכר דכתיב ובעלו (את) הפסח ופסקו אינו נאכל אלא ללי וכתיב וישלון
ומיאו לאו ראה גמורה היא כדאמר במסכתא דנגדרים הלך אחר לשון בני אדם: ירושלמי [שס] אמר רבי יוחנן הלכו נגדרים אחר לשון
בני אדם אמר ר' יאשיה הלכו נגדרים אחר לשון מורה מה נפיק צביבאון ארז קונם מן שאני טועם כגון על דעמיה דרבי יוחנן אסור
ביום טוב האחרון של על געמיה דר' יאשיה מותר אף ר' יאשיה מודה שהוא אסור לא אמרה ר' יאשיה אלא לחומרין ע"כ. ולפום גמרא
דילן דלפי' ר' יאשיה מודה דאין הולכין נגדרים אלא אחר לשון בני אדם: שמעינ מיניה דבין להקל בין להחמיר האומר כגון יו"ט האחרון
של חג כגלל: והא מתבשיל גרי. ואמאי מותר בעבה דהא תבשיל הוא: האי סנא כל מידו דמתפאלא ביה ריפתא פכשיל קרי ליה.
אכל מעשה קדרה עבה דלא מתפאלא ריפתא כהדיה לא מיקרי תבשיל. ואי דמפרשי דאסור כמעשה קדרה כך קא קשיא ליה דלאו תבשיל
הוא ושני דכיון דמתפאלא ביה ריפתא תבשיל קרי ליה: ופניא. גניטומא: ואסור כדיעריסו רכות. לזעוין קטניס: שהחולין אוכלין
בכך פסן. מדקא היכי טעמא לאיסורא פני שהחולין אוכלין בהן פתן ש"מ דכל מידו דמתפאלא ביה ריפתא תבשיל מיקרי: איני. דלזעוין יפין
לחולה: כרכיבי מעלו: אשוי. קשין: כקרא גופיה. קשה: גויה דקרא. מה שצמחו מעלי: לוליבא דקרא. מה שצמחו:
כסילקא. יבשלו: בני מרדן: לוליבא דקיסנא ככותמא. מה שצמחו טוב לאכלו עם טומא: ודבר זה אסור לאומרו כפני עם הארץ.
כדי שלא יעקרו הפשתן לכן: מאן חולין רכנן. אין הכי נמי דקרי בין רכיבי בין אשוי קשין לחולי וכי קתני שחולין אוכלין בהן פתן
לאו חולין ממש אלא מאן חולין רכנן דלפילו צבריאותן הן משויי כח מפני שהתורה מתשת כחם ופסאדוין [ו]:

כמאן
אמר קנה חקן זה תבשיל סודר לאמר ל' יום לא אכל מעשוי ולאחר ל' יום הלכתי ה"ן לא קני: והא פתנת בית חורין דקני ק"ל פנת להקנות הוא. שמקנה לו החצר והסעודה ולא שיהו עלו אלא שיוכל אנו
לאכול כסודר ולא קני על מנת לעשות מה שאמר זה כאלו קני ויחלו החצר והסעודה מרשות הדין ויכל אכל כסודר אלא דדאי קני על מנת להקנות לית קונה הלך ה"ן לא יחלו החצר והסעודה מרשות הדין:
שכום דרעוניהו מוכחת ע"י. אלא היה קנין כי אם להפסיד ולא כיון לשם תמנה כלל: והא בני רבי אשייני הוא דאמר אפילו יחזור בו. הלך ה"ן אשייני דמדעא שרי דקנין על מנת להקנות קנה ממחר הוא נמחר
הנאה: אחריו דך רשטיב כ"י. דלא היה תמנה ואיני דגרסי דעלמא כפסילא לשון המושך כפסל כפסל דכרי ואמר קני על מנת להקנות: אשייני בתרא דרבא. ואפילו אמר וכן לפניך אסור: הדין עלך השהפין
הנודר מן המבושל. שאמר קונם מבושל עלי: טורח' בצלי ובשלוק. שלוק זו שמבושל יותר מדאי כגון כול דלחמא כול הכשר (חולין ק"ו): וכבר אסרת ואיני נאסרת שלוקה אסרת ונאסרת: אסור כמעשה קדרה רך.
מפרש בגמרא כל מידו דמתפאלא נפת מיקרי מבושיל: וטור' בעבה. שחולת בלא פת: בביצה טורמוטא וביציע היטישא. מפרש בגמרא: כמעשה רתחה. דבר הנחתה והנגמר כקדרה: כבב' התבשיל בקדרה. אפי'
אילו נגמר כה: גמ' ויבשלו (את) הפסח. כדברי הימים כתיב: והא תבשילי גרי. ויזון דרך הוא כמו מים בעלמא לא מיקרי מבושל: והתאבד' ביה ריפתא. שערין זו הפת אוכלין אותו: והתניא. גניטומא זימני
דאי מהסיריהו דקת שחולין אוכלין בהן פתן: קשין: כגויה דקרא. כך שחמיו הוא טוב: א"יבא דקרא כבשיקא. דבר כך קרי לוליבא שחולל ומתמס טוב לחם אנו כסילקא:
א"יבא רבתא. נתנון אחו מניס עד שחולל ועשה כך ואתר קן נתנון אחו ככותמא: אסור אפילו בפני ק"ה. שלענין על דכרתי שדברים אלי אפילו הנשים ידועות חתן: